

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ความเป็นผู้นำ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งขาดไม่ได้ในสังคมมนุษย์ เพราะการที่บุคคลในสังคมจะประสบผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องมิใช่เป็นบุคคลสำคัญที่จะชี้แนวทางให้กลุ่มกระทำกิจการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้น ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะพิเศษจากคนอื่น ๆ จากการวิจัยลักษณะที่จะพยากรณ์ความเป็นผู้นำ นักจิตวิทยาสังคมส่วนใหญ่ได้ชี้ให้เห็นถึงแบบของพฤติกรรมที่สำคัญซึ่งผู้นำทั้งหลายพยายามที่จะใช้ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ปฏิบัติงานให้สำเร็จ ผู้นำต้องสามารถที่จะควบคุมจัดการ ออกคำสั่ง และแบ่งงานที่เหมาะสมให้แก่สมาชิกในกลุ่ม หรืออีกนัยหนึ่ง เขาสามารถออกความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม จะต้องเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มปรึกษาหารือกัน เห็นอกเห็นใจในความรู้สึกของสมาชิก คนที่มีลักษณะดังกล่าว ควรจะได้รับการยอมรับว่ามีลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี

- สตอกคิลล์² (Stogdill) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำ ไว้ดังนี้
1. มีความสามารถทางด้านสติปัญญา มีความสามารถทางด้านภาษา มีความคิดริเริ่มดีกว่าคนอื่น
  2. มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ มีความปรารถนาที่จะทำงานในหน้าที่ให้ได้ดีที่สุด

¹ Fred E. Fiedler, A Theory of Leadership Effectiveness, New York : McGraw-Hill Book Co; Inc., 1967-p. 37.

3. มีความเชื่อมั่นตนเอง
4. ตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็วและถูกต้อง
5. รู้ถึงความสามารถทางค่านสติปัญญา ความถนัดในงานที่ทำ ความต้องการ และความสนใจของผู้ตาม

ต่อมาทีก ³ (Tead) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำไว้ดังนี้

1. ผู้นำต้องเข้าใจในวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของงานที่ทำ
2. มีความสามารถในการตัดสินใจและตกลงใจ
3. เห็นความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
5. มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ

บุคคลที่สนใจเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำอีกคนหนึ่ง คือ บาร์ทเล็ต ⁴ (Bartlett)

เขากล่าวว่า

1. ผู้นำต้องมีความสามารถในการตัดสินใจต่าง ๆ ได้
2. สามารถให้คำแนะนำคนอื่น ๆ ได้
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. เป็นผู้ที่มีเหตุผล
5. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม

---

³ Ordway Tead, The Art of Leadership, New York : McGraw - Hill Book Company, Inc; 1935, p. 83.

⁴ Claude J. Bartlett, "Dimensions of Leadership Behavior in Classroom Discussion Groups," Journal of Education Psychology,

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำข้อที่กล่าวถึงความสามารถในการตัดสินใจในสภาพการณ์ต่าง ๆ ว่าสามารถพยากรณ์ความเป็นผู้นำใดก็เพียงใด คัสเซล (Cassel) และ สแตนนิค (Stanick) ⁵ ได้สร้างแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ขึ้น แบบทดสอบนี้ใช้วัดการตัดสินใจ โดยสร้างสภาพการณ์สมมุติขึ้นให้บุคคลเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยแบ่งลักษณะความเป็นผู้นำออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez Fair) ผู้นำแบบนี้เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มน้อย การตัดสินใจขึ้นอยู่กับบุคคล แต่ผู้นำมีบทบาทที่จะแนะนำกลุ่มได้

2. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและคำนึงถึงความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายในการบริหารงาน (Democratic Cooperative) ผู้นำแบบนี้จะไม่ถือเอาแต่ใจตนเองเป็นสำคัญ การตัดสินใจเกิดขึ้นโดยมีการประชุมปรึกษาร่วมกัน ความมุ่งหวังที่สำคัญของผู้นำแบบนี้อยู่ที่ความต้องการของกลุ่ม ผู้นำมีบทบาท 2 ประการ คือ เป็นทั้งผู้นำ และสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

3. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอิตินิยม และขอยอมผู้อื่น (Autocratic Submissive) ผู้นำแบบนี้จะถือการตัดสินใจโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ หรือคณะกรรมการ ผู้นำเน้นการทำตามคำแนะนำ และบุคคลที่มีความรู้

4. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอิตินิยม และมีพฤติกรรมที่แสดงออกในทางก้าวร้าว (Autocratic Aggressive) ผู้นำแบบนี้จะถืออำนาจของตนเองเป็นใหญ่ การตัดสินใจปัญหาใด ๆ อยู่ในอำนาจของผู้นำแต่เพียงผู้เดียว สมาชิกในกลุ่มรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือแผนงานที่ต้องทำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตน

จากแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำที่ คัสเซล และ สแตนนิค ได้สร้างขึ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า แบบทดสอบนี้สามารถจะพยากรณ์ความเป็นผู้นำได้จริงหรือไม่ โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่า แบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์

กับความเป็นผู้นำนักเรียน โดยการเลือกนักเรียนที่เป็นประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน กรรมการนักเรียน หัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้รับเลือกให้เป็นผู้นำโดยได้รับความเห็นชอบจากครูมาทำการศึกษา ถ้าแบบทดสอบนี้สามารถพยากรณ์ความเป็นผู้นำของนักเรียนได้ แบบทดสอบนี้ควรจะมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำของนักเรียน และแบบทดสอบนี้ควรจะมีความสัมพันธ์กับสังคมมิติด้วย⁶ นอร์ทเวย์⁷ (Northway) กล่าวว่า สามารถที่จะใช้สังคมมิติศึกษาความเป็นผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสังคมมิติเป็นวิธีการหนึ่งที่สมาชิกในกลุ่มใช้เลือกบุคคลที่สมาชิกยอมรับว่ามีความสามารถเป็นผู้นำของเขาได้ และใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มได้ด้วย นอกจากนี้ เจนนิ่งส์⁸ (Jennings) ได้ใช้สังคมมิติศึกษาการเลือกหัวหน้ากลุ่มของนักเรียน ผลปรากฏว่า บุคคลที่เพื่อนนิยม ชื่นชอบ เป็นบุคคลที่คะแนนสังคมมิติสูง และเพื่อนมีความประสงค์ให้เป็นหัวหน้ากลุ่มด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ สังคมมิติ สามารถพยากรณ์ความเป็นผู้นำของนักเรียนได้หรือไม่ โดยตั้งสมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. คะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำกับคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน

⁶ John H. Criswell, "The Sociometric Study of Leadership ; Leadership and Interpersonal Behavior, New York : Holt, Rinehart and Winston, 1961 p. 27.

⁷ Mary L. Northway, "A Primer of Sociometry" University of Toronto Press, 1953, p. 31.

⁸ Helen H. Jennings, "Leadership And Isolation (2 nd., ed.) New York : Longmans, Green, 1950, p. 15.

2. คะแนนแบบทดสอบสังคมมิติ กับคะแนนของความเป็นผู้นำของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน

3. คะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ กับคะแนนแบบทดสอบสังคมมิติมีความสัมพันธ์กัน

ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาการใช้คะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ และสังคมมิติพยากรณ์ความเป็นผู้นำของนักเรียน

ความมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำกับคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบทดสอบสังคมมิติ กับคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำกับคะแนนแบบทดสอบสังคมมิติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนพณิชยการพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2515 เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้ ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ สภาพแวดล้อมทางสังคม ฐานะ เศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ไม่คำนึงถึงตัวแปรบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับ

1. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
2. ฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบ ซึ่งไม่สามารถจะวัดความจริงใจของผู้ตอบได้ จึงถือว่า คำตอบที่ได้รับเป็นคำตอบที่เป็นจริงของผู้ตอบ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวอย่างประชากรที่เลือกมาเพื่อตอบแบบทดสอบสามารถแทนประชากรตามขอบเขตของการวิจัยได้

2. ตัวอย่างประชากรที่เลือกมาเพื่อตอบแบบทดสอบอยู่ในสภาพปกติที่จะตอบแบบทดสอบได้

คำจำกัดความ

1. ผู้นำ หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนพณิชยการพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน กรรมการนักเรียน หัวหน้าห้อง หรือรองหัวหน้าห้อง

2. คะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ หมายถึง คะแนนที่ได้จากลักษณะต่าง ๆ 4 ลักษณะ ดังที่ปรากฏอยู่ในแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ

3. สังคมมิติ หมายถึง วิธีการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม

4. คะแนนแบบทดสอบสังคมมิติ หมายถึง จำนวนครั้งที่บุคคลแต่ละคนได้รับเลือกจากเพื่อนร่วมชั้น

5. คะแนนความเป็นผู้นำ หมายถึง จำนวนที่นักเรียนได้รับเลือกให้เป็นประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน กรรมการนักเรียน หัวหน้าห้อง หรือรองหัวหน้าห้อง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อจะได้ทราบว่าคะแนนแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ คะแนนแบบทดสอบสังคมมิติสามารถที่จะพยากรณ์ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนได้หรือไม่

2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำและ